

ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2026-2-5-15>

 <https://orcid.org/0000-0002-6277-7726>

ГАСЮК Мирослава

кандидатка психологічних наук, доцентка,
завідувачка кафедрою клінічної та реабілітаційної психології,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

 myroslava.hasiuk@cnu.edu.ua

 <https://orcid.org/0000-0002-5764-6748>

БУДНИК Олена

докторка педагогічних наук, професорка кафедри початкової освіти,
директорка Центру інноваційних освітніх технологій «CNU EcoSystem»,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

 olena.budnyk@cnu.edu.ua

 <https://orcid.org/0000-0001-6410-4640>

ГАСЮК Іван

доктор фізико-математичних наук, професор, декан фізико-технічного факультету,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

 ivan.hasiuk@cnu.edu.ua

УДК 378.22:303.01]:001.89(045)

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ АСПИРАНТА В УМОВАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ

У статті здійснено комплексний аналіз стратегічної інтеграції методології та організації наукової діяльності в умовах міждисциплінарної підготовки аспірантів.

Обґрунтовано актуальність трансформації освітніх підходів у контексті зростання складності сучасних наукових досліджень і глобальних викликів. Розкрито сутність поєднання методологічного та організаційного компонентів як цілісної моделі підготовки дослідників.

Показано, що міждисциплінарність виступає ключовою умовою формування універсальних дослідницьких компетентностей здобувачів освіти, зокрема їх критичного мислення, когнітивної гнучкості та здатності до інтеграції різномірних знань і методів.

Проаналізовано філософські засади єдності науки, особливості методологічних підходів у природничих, соціальних і гуманітарних дисциплінах, а також їх зближення в сучасному науковому просторі.

Наукова новизна дослідження полягає у концептуалізації інтегративної моделі підготовки дослідників, що поєднує методологічні, організаційні, комунікативні та етичні компоненти в єдину систему.

Особливу увагу приділено імплементації експериментального методу, цифрових технологій і математичних інструментів як універсальної мови науки.

Визначено значення організаційних аспектів дослідницької діяльності, включаючи проектний менеджмент, управління ресурсами, ризиками та науковою комунікацією в сучасному університеті.

З'ясовано, що інтегровані курси є стратегічним інструментом, що перетворює «вузького» фахівця на універсального дослідника, здатного

до професійної діяльності в умовах сучасної наукової конвергенції.

Доведено: у підготовці фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти інтегровані курси уможливають формування в них цілісної картини світу, розвиток когнітивної гнучкості, опанування універсальним інструментарієм, трансдисциплінарними підходами у дослідженні, стимулювання інноваційності та критичне опрацювання різномірної інформації.

Наголошено на ролі викладача як фасилітатора міждисциплінарної взаємодії та носія загальнонаукової логіки.

Окремо акцентовано на значенні академічної доброчесності та соціальної відповідальності в науці у процесі фахової підготовки здобувачів PhD.

Ключові слова: міждисциплінарність; методологія науки; організація наукової діяльності; підготовка аспірантів; дослідницькі компетентності; інтеграція знань; науковий метод; наукова комунікація; академічна доброчесність; проектний менеджмент у науці.

Постановка проблеми. Сучасний стан наукових досліджень характеризується безпрецедентним рівнем складності, що вимагає від наукової спільноти виходу за межі вузькодисциплінарних рамок. Традиційні академічні бар'єри, що десятиліттями розділяли природничі, технічні та гуманітарні науки, поступово руйнуються під тиском глобальних викликів, таких як: зміна клімату, пандемії, цифрова трансформація та етичні дилеми штучного інтелекту (Newman, Cedillo, 2024). У цьому контексті підготовка

аспірантів – майбутньої еліти наукової думки – потребує радикального переосмислення (Budnyk, 2023; Козаченко, 2021). Викладання дисципліни, що поєднує методологію та організацію наукової діяльності для міждисциплінарних груп, є не просто педагогічним експериментом, що вже практикується багатьма освітніми і науковими закладами, а стає стратегічною необхідністю для забезпечення життєздатності наукового прогресу (Frodeman, 2017).

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю адаптації системи підготовки наукових кадрів до умов зростаючої складності дослідницьких задач та міждисциплінарного характеру сучасного знання. Трансформація наукової парадигми, що відбувається під впливом глобальних викликів, вимагає інтеграції методологічних і організаційних компонентів наукової діяльності в єдину освітню модель підготовки майбутніх дослідників (Лодатко, 2022).

Метою статті є комплексний аналіз стратегічної інтеграції методології та організації наукової діяльності у міждисциплінарній підготовці дослідників, а також обґрунтування доцільності впровадження відповідної освітньої моделі.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

1) проаналізувати сучасні тенденції розвитку наукових досліджень у контексті міждисциплінарності.

2) розкрити сутність інтеграції методологічного та організаційного компонентів наукової діяльності.

3) обґрунтувати необхідність трансформації підготовки магістрантів та аспірантів відповідно до сучасних викликів.

Виклад основного матеріалу. Процес підготовки докторів філософії (PhD) у XXI столітті зазнає суттєвих трансформацій. Якщо раніше домінувала модель «майстер – учень», у межах якої аспірант здійснював глибоке занурення в одну вузькоспеціалізовану галузь під керівництвом одного наукового керівника, то в сучасних умовах акцент зміщується у напрямі формування універсальних дослідницьких компетентностей, здатності до роботи у мережевих структурах і міждисциплінарних командах (Kates et al., 2001).

Міждисциплінарні дослідження при цьому розглядаються як процес інтеграції методів, даних, інструментів і теоретичних підходів із двох або більше дисциплін з метою розв'язання проблем, що виходять за межі однієї спеціальності (Rosenberg, 2016).

Метою викладання курсу «Методологія та організація наукової діяльності» є не лише надання теоретичних знань про принципи наукового пізнання, але й формування практичного підґрунтя для ефективного здійснення дослідницької діяльності (Creswell et al., 2018). У цьому контексті методологія відповідає на питання «як здійснюється пізнання», тоді як організація – «як структуровано процес пізнання».

Для міждисциплінарних дослідницьких груп інтеграція цих двох компонентів є критично важливою, оскільки саме на організаційному рівні найчастіше виникають бар'єри, зумовлені відмінностями у термінології, етичних стандартах і підходах до роботи даних (Frodeman, 2017).

Таблиця 1

Інтеграція
методологічних та організаційних компонентів
наукової підготовки

Компоненти підготовки	Методологічний аспект	Організаційний аспект
Планування	Вибір парадигми та методів	Розробка діаграми Ганта та бюджету
Збір даних	Обґрунтування емпіричної бази	Логістика експерименту та доступ до баз даних
Аналіз	Вибір статистичних або якісних моделей	Використання спеціалізованого програмного забезпечення (R, NVivo)
Комунікація	Аргументація та теоретичне узагальнення	Публікаційна стратегія та розвиток наукових зв'язків

Міждисциплінарність часто інтерпретується як суто сучасний тренд, однак її витоки сягають класичної філософської традиції (Barry et al., 2008). На ранніх етапах розвитку науки знання мало цілісний характер і функціонувало в межах єдиної філософської системи (Gerring, 2012). Лише внаслідок процесів спеціалізації, що розгорнулися

у Новий час, відбувся поділ науки на окремі дисципліни, що, з одного боку, забезпечило значний прогрес у конкретних галузях, але, з іншого – спричинило фрагментацію наукової картини світу (Зязюн, 2008).

На сучасному етапі розвитку науки спостерігається зворотна тенденція – прагнення до синтезу знань, враховувати

соціальний контекст. Це перегукується з ідеями Альфреда Норта Вайтхеда про цінність досвіду, а міждисциплінарність уможливає творчого аспект наукового пошуку і пізнання. У праці «Цілі освіти..» він застерігав від накопичення «мертвих знань» та пропагує їх інтеграції, що слугує інструментом, що «оживляє» знання, скільки це дає змогу молодому досліднику «бачити» проблему через призму різних наук (Whitehead, 1929; Witkowski, 2024).

Доцільність організації навчання в інтегрованих групах, до складу яких входять аспіранти природничих, технічних і гуманітарних спеціальностей, обґрунтовується передусім наявністю спільної логіки загальнонаукового методу (Kates et al., 2001). Незалежно від предметної області дослідження, науковий пошук передбачає проходження подібних етапів: спостереження, постановку проблеми, формулювання гіпотези, її емпіричну перевірку та формулювання висновків (Kuhn, 2012). Крім того, сучасна наукова картина світу базується на розумінні взаємозв'язку природних, соціальних і гуманітарних процесів (Little, 1991), де біосфера, ноосфера та соціум розглядаються як єдина складна система взаємодії. Наприклад, дослідження екологічних змін у Карпатському регіоні потребує інтеграції даних ботаніки (як природничої науки), етнології (як гуманітарної) та економіки (як суспільної дисципліни) для комплексного аналізу впливу традиційних форм природокористування на трансформацію ландшафтів.

Спільне навчання аспірантів різних наукових профілів формує унікальне освітнє середовище, що сприяє розвитку критичного мислення, когнітивної гнучкості та креативності (Kuhn, 2012). Подолання когнітивної ізоляції дозволяє дослідникам усвідомити обмеження власної дисципліни та розширити методологічний інструментарій (Flodemann, 2017). Формування універсальної наукової мови забезпечує чіткість аргументації та міждисциплінарну зрозумілість (Creswell, 2018). Трансфер методів, зокрема використання математичного моделювання у соціальних дослідженнях, сприяє інноваційності наукового пошуку (Consensus Study Report, 2018). Етична рефлексія дозволяє інтегрувати соціальні та природничі підходи до оцінки наслідків наукових рішень (Newman, Cedillo, 2024).

Важливим аспектом є також розвиток етичної рефлексії. Представники гуманітарних наук акцентують увагу на соціальних і

культурних наслідках технічних інновацій, тоді як дослідники природничого профілю підкреслюють значення об'єктивності, відтворюваності результатів і екологічної відповідальності (Newman, Cedillo, 2024). Така взаємодія сприяє формуванню комплексного бачення наукової діяльності як соціально відповідальної практики.

Теоретичною основою доцільності викладання методології наукової діяльності в інтегрованих групах є концепція єдності науки (Unity of Science), яка стверджує, що всі наукові дисципліни утворюють взаємопов'язану систему знання (Porter, 1995). У межах цієї концепції виокремлюють онтологічний (єдність структури реальності) та епістемологічний (універсальність способів пізнання) аспекти (Porter, 1995). Ідеї єдності наукового методу мають глибоке філософське підґрунтя. Зокрема, у філософії Б. Спінози природа розглядається як єдина субстанція, закони якої є універсальними та незмінними, що передбачає можливість застосування єдиного підходу до її пізнання (Shadish et al., 2002).

Ф. Бекон у ранньомодерний період запропонував образ науки як ієрархічної системи знань, у межах якої факти з різних сфер інтегруються та узагальнюються на вищих рівнях абстракції (Рерко et al., 2020). Пізніше, у ХХ столітті ідея єдності науки була розвинена представниками логічного емпіризму, зокрема Отто Нейратом і членами Віденського гуртка, які прагнули створити універсальну мову науки на основі емпіричних і логічних принципів (Porter, 1995). Хоча концепція редуccionізму (зведення всіх наук до фізики) у сучасній філософії науки зазнає критики, ідея методологічної єдності досі зберігає свою актуальність (Ubderr et al., 2022).

У цьому контексті важливо акцентувати, що дисциплінарний поділ науки є значною мірою історично та соціально зумовленою конструкцією, а не відображенням фрагментованості самої реальності (Stoltzfus, 2016). Реальний світ постає як складна система взаємопов'язаних процесів, у межах якої фізичні, біологічні та соціальні явища взаємно детермінують одне одного. Показовим є приклад розвитку сучасних нейронаук, результати яких мають безпосереднє значення для розвитку психології як соціальної науки та філософії свідомості як гуманітарної дисципліни, що підтверджує необхідність інтегративного підходу до наукового пізнання (Babbie, 2020).

Таблиця 2

Філософські підходи
до єдності науки та їх методологічне значення
у міждисциплінарних дослідженнях

Філософська школа	Ключовий підхід до єдності науки	Методологічні принципи	Значення для сучасної науки	Значення для міждисциплінарних досліджень
Раціоналізм (Р. Декарт)	Математика як універсальна модель пізнання	Дедукція, формалізація, логічна строгість	Забезпечує побудову узагальнених теоретичних моделей	Сприяє уніфікації мов опису складних систем (математизація соціальних і гуманітарних процесів)
Емпіризм (Ф. Бекон)	Індуктивне узагальнення фактів	Пріоритет досвіду, спостереження, експеримент	Формує основу емпіричних досліджень і доказовості	Забезпечує інтеграцію різномірних даних (кількісних і якісних)
Кантіанство (І. Кант)	Єдність знання через апріорні категорії розуму	Рефлексія, критичний аналіз пізнання	Дозволяє осмислювати межі та умови наукового знання	Сприяє методологічній рефлексії при інтеграції різних дисциплін
Позитивізм (О. Конт)	Соціальні явища підпорядковуються об'єктивним законам	Верифікація, кількісні методи, об'єктивізм	Закладає основи кількісних соціальних досліджень	Стимулює використання математичних моделей у соціальних науках
Прагматизм (Дж. Дьюї)	Знання як інструмент вирішення практичних проблем	Експерименталізм, практична верифікація	Орієнтує на прикладний характер науки	Сприяє інтеграції науки, технологій і соціальних практик
Логічний емпіризм (Віденський гурток)	Єдність науки через універсальну мову опису	Формалізація, редукціонізм, логічний аналіз	Формує стандарти наукової аргументації	Забезпечує узгодженість термінології між дисциплінами
Критичний реалізм (Р. Бхаскар)	Багаторівнева структура реальності	Поєднання пояснення і розуміння	Дозволяє враховувати глибинні механізми явищ	Сприяє інтеграції природничих і соціальних пояснювальних моделей
Системний підхід	Єдність через взаємозв'язок елементів системи	Цілісність, ієрархічність, взаємодія	Використовується для аналізу складних систем	Є методологічною основою міждисциплінарних досліджень
Концепція конвергенції наук	Зближення дисциплін через технології та методи	Інтеграція, синтез, трансдисциплінарність	Визначає сучасні наукові тренди	Формує нові гібридні галузі знань

Незважаючи на спільне епістемологічне підґрунтя, різні галузі науки виробили специфічні підходи до дослідження своїх об'єктів. Усвідомлення цих відмінностей є принципово важливим для здобувачів PhD, котрі працюють у міждисциплінарних дослідницьких середовищах. Природничі науки традиційно орієнтовані на пояснення, що передбачає виявлення універсальних причинно-наслідкових зв'язків і формування загальних законів (Kates et al., 2001). Натомість суспільні та гуманітарні науки значною мірою спрямовані на розуміння суб'єктивних смислів, мотивацій та

інтенцій соціальних акторів (Lederman, Niess, 1997).

Водночас межа між цими підходами не є жорсткою або непрохідною. Сучасні соціологія та економіка активно використовують математичне моделювання, статистичні методи й аналіз великих даних (Big Data), що забезпечує зростання точності та формалізації досліджень (Georgoroulou et al., 2025). Своєю чергою, такі галузі, як екологія та медицина, дедалі ширше інтегрують якісні методи для врахування людського чинника у функціонуванні природних систем (Зязюн, 2008). Це є свідченням поступового зближення

методологічних підходів і формування гібридних дослідницьких стратегій.

Важливим елементом підготовки дослідника є засвоєння концепції фінітизму, відповідно до якої розвиток наукового знання відбувається не лише шляхом накопичення універсальних законів, а й через розв'язання конкретних проблем на основі аналогій із раніше відомими прикладами (екземплярами) (Stoltzfus, 2016). У цьому контексті Т. Кун розглядав «екземпляр» (shared exemplar) як базову одиницю наукового знання, що формується у процесі навчання і практичної діяльності, зокрема у лабораторних дослідженнях (Lederman, Niess, 1997).

У гуманітарних науках функціональний аналог таких екземплярів становлять класичні тексти, історичні кейси та культурні

прецеденти, які слугують основою для інтепретації нових явищ. Спільне опрацювання цих механізмів у міждисциплінарному середовищі дозволяє аспірантам усвідомити, що процес вибору адекватної моделі для аналізу нової проблеми є не лише процедурою формальної логіки, але й актом наукового судження, який ґрунтується на інтуїції, досвіді та прийнятих у науковій спільноті конвенціях (Lederman, Niess, 1997; Stoltzfus, 2016).

Таким чином, попри відмінності у методах і предметних сферах, методологічні підходи природничих і гуманітарних наук демонструють спільні структурні риси, що створює підґрунтя для їх інтеграції в межах сучасних міждисциплінарних досліджень (табл. 3).

Таблиця 3

Порівняльна характеристика методологічних підходів у різних галузях науки

Параметр	Природничі науки	Суспільні науки	Гуманітарні науки	Інтегративний (міждисциплінарний) вимір
Об'єкт дослідження	Об'єктивна природа, фізичні та біологічні процеси	Соціальні системи, інститути та взаємодії	Тексти, культура, свідомість, символічні системи	Комплексні системи, що поєднують природні, соціальні та культурні аспекти
Методологічна орієнтація	Пояснення (Erklärung), експеримент, причинно-наслідковий аналіз	Поєднання пояснення та розуміння; статистичний аналіз, моделювання	Розуміння (Verstehen), інтерпретація, герменевтичний аналіз	Синтез пояснювальних і інтерпретативних підходів
Тип даних	Переважно кількісні, експериментальні	Комбіновані (кількісні та якісні)	Переважно якісні, текстуальні	Змішані дані (mixed methods), інтеграція різних типів інформації
Результат дослідження	Універсальні закони та закономірності	Ймовірнісні моделі, статистичні залежності	Смислові інтерпретації, концептуальні узагальнення	Комплексні моделі, що враховують багаторівневу природу явищ
Роль дослідника (суб'єкта)	Дистанційований, нейтральний спостерігач	Частково включений спостерігач, аналітик	Інтерпретатор, співучасник смислотворення	Рефлексивний дослідник, здатний змінювати позицію залежно від дослідницького контексту
Тип раціональності	Формально-логічна, детерміністична	Імовірнісна, контекстуальна	Інтерпретативна, герменевтична	Плюралістична раціональність (поєднання різних типів)
Критерії істинності	Об'єктивність, відтворюваність, експериментальна перевірка	Валідність, надійність, репрезентативність	Інтерпретативна адекватність, смислова узгодженість	Триангуляція, узгодженість результатів у різних підходах
Обмеження	Редукціонізм, ігнорування суб'єктивного виміру	Складність повного контролю змінних	Суб'єктивність інтерпретації	Методологічна складність інтеграції та узгодження підходів

Експеримент традиційно розглядається як «золотий стандарт» природничих наук, однак його застосування у соціальних і гуманітарних дослідженнях є не менш значущим методологічно виправданим і навіть необхідним (Smelser, Baltes, 2001). Дж. Дьюї

обґрунтовував необхідність поширення експериментального підходу на сферу моралі та соціальних відносин, підкреслюючи, що будь-яке дослідження є процесом активного тестування гіпотез, у межах якого істинність знання має провізорний характер і

визначається його практичною ефективністю (Unger et al., 2022).

У сучасній науці виокремлюють кілька основних типів експериментів, що використовуються у різних предметних доменах. Лабораторні експерименти забезпечують максимальний контроль над змінними та є характерними для фізики, хімії, а також когнітивної психології й нейромаркетингу (Creswell, 2018). Польові (природні) експерименти передбачають маніпулювання змінними в реальних умовах, зокрема під час апробації освітніх інновацій або дослідження споживчої поведінки. Квазіекспериментальні дизайни застосовуються у випадках, коли рандомізація є неможливою з етичних або організаційних причин, наприклад, при оцінці ефективності державних політик (Creswell, 2018). Уявні експерименти, своєю чергою, ґрунтуються на логічному моделюванні можливих наслідків і відіграють важливу роль у філософії, юриспруденції та теоретичній фізиці.

Використання експериментального методу в міждисциплінарних дослідницьких групах сприяє формуванню у аспірантів розуміння причинно-наслідкових зв'язків та логіки побудови дослідницького дизайну. Представники соціальних наук опановують принципи побудови строгих експериментальних схем із використанням контрольних груп, тоді як дослідники природничого профілю поглиблюють розуміння впливу «ефекту спостерігача» та етичних обмежень, що є особливо значущими в гуманітарних дослідженнях (Neurath, 1971).

Математика та інформаційні технології в сучасній науці виконують функцію універсальної мови опису складних систем, забезпечуючи методологічну основу для інтеграції різних галузей знання (Consensus Study Report, 20). Взаємодія між математичними, технічними та гуманітарними науками є одним із ключових чинників розвитку сучасної науки. Зокрема, математичні методи активно застосовуються для аналізу демографічних процесів, теорії голосування, функціонування соціальних мереж та дослідження конфліктів (Consensus Study Report, 20). Водночас гуманітарні науки формують контекст для розробки нових аналітичних підходів, зокрема через вивчення поведінкових і когнітивних чинників, що впливають на сприйняття та використання математичних моделей (Toulmin, 2001).

Цифрова трансформація наукової діяльності відкриває нові можливості для міждисциплінарної інтеграції. Використання великих мовних моделей (LLM) для аналізу масивів текстових даних дозволяє здійснювати так звані «літературні експерименти», спрямовані на виявлення закономірностей культурних змін і трансформації нарративних

структур (Bogle, Durrant, 2023). Це свідчить про те, що інформаційно-технологічні компетентності стають невід'ємною складовою гуманітарних досліджень (Neurath, 1971).

У межах міждисциплінарної підготовки аспірантів особливого значення набуває опанування сучасних цифрових інструментів, зокрема мов програмування Python та R для автоматизації збору й аналізу даних (Georgoroulou et al., 2025), геоінформаційних систем (GIS) для просторового аналізу історичних і екологічних процесів (Mitchell, 2003), а також систем підготовки наукових текстів LaTeX для роботи зі складними структурованими документами. Використання таких інструментів сприяє підвищенню якості досліджень та ефективності міждисциплінарної комунікації.

Організаційний аспект наукової діяльності часто залишається другорядним порівняно з методологічним, однак саме він значною мірою визначає успішність реалізації дослідницького проекту та завершення дисертаційної роботи. В умовах обмежених ресурсів і жорстких часових рамок здобувач повинен оволодіти базовими навичками проектного менеджменту (Creswell, 2018). У цьому контексті наукову діяльність доцільно розглядати як систему впорядкування інтелектуальної праці, спрямовану на отримання об'єктивно нового наукового результату (Bhaskar, 2008).

Організація наукового проекту передбачає кілька взаємопов'язаних етапів. На етапі проектування (дизайну) здійснюється формулювання теми, визначення об'єкта та предмета дослідження, а також висунування гіпотези, що фактично означає побудову концептуальної моделі майбутнього дослідження (Bhaskar, 2008). Наступним етапом є планування часу, яке передбачає використання інструментів пріоритетизації та управління увагою, зокрема матриці Ейзенхауера та техніки Помодоро (Gauch, 2012) Не менш важливим компонентом є управління ресурсами, що включає бюджетування витрат на проведення емпіричних досліджень, придбання ліцензійного програмного забезпечення та участь у наукових заходах (Creswell, 2018), а управління ризиками передбачає ідентифікацію потенційних перешкод (наприклад, обмежений доступ до респондентів або технічні збої) та розробку альтернативних стратегій їх подолання (Bourne et al., 2012). Особливого значення набуває обговорення організаційних стратегій у межах міждисциплінарних дослідницьких груп. Представники природничих наук можуть транслювати досвід роботи у великих лабораторних командах із чітким розподілом функцій, тоді як гуманітарії – практики тривалих автономних досліджень, зокрема роботи з архівними

матеріалами (Bogle, Durrant, 2023). Такий обмін сприяє формуванню більш гнучких та адаптивних моделей організації наукової діяльності (Budnyk, 2024).

Залучення фінансування є одним із ключових чинників ефективної організації наукової діяльності. Аспіранти повинні володіти базовими знаннями щодо підготовки та подання заявок до національних і міжнародних грантових організацій (зокрема NIH, ES, NSF) (Gauch, 2012). Важливим є розуміння того, що грант виступає формою контракту, який передбачає досягнення конкретних результатів (deliverables), серед яких – публікації у виданнях, що індексуються в Scopus та/або Web of Science, отримання патентів і представлення результатів на наукових конференціях (Gauch, 2012). Таке розуміння дозволяє вже на початкових етапах дослідницької діяльності структурувати роботу відповідно до визначених показників ефективності та забезпечувати її стратегічну спрямованість.

Наукова діяльність має колективний характер, що передбачає не лише індивідуальну дослідницьку роботу, а й активну інтеграцію в академічне середовище. Міждис-

циплінарні групи створюють сприятливі умови для розвитку комунікативних компетентностей дослідника (Bogle, Durrant, 2023). Водночас процес наукової комунікації супроводжується низкою бар'єрів, до яких належить, зокрема, використання вузькоспеціалізованого термінологічного апарату, незрозумілого представникам інших дисциплін (Lee, Kamler, 2008). Додаткові труднощі виникають у зв'язку з необхідністю інтеграції різних типів даних, зокрема поєднання кількісних показників із якісними описами (Lee, Kamler, 2008). Також суттєвим обмеженням є інституційна інерція, що проявляється у недостатній готовності традиційних академічних структур підтримувати міждисциплінарні дослідження (Barry et al., 2008). Подолання зазначених бар'єрів можливе через розвиток так званої емпатійної наукової комунікації, яка передбачає здатність дослідника інтерпретувати проблематику з позицій інших дисциплін (табл. 4). Такий підхід сприяє виявленню власних методологічних обмежень і «сліпих зон», що залишаються непомітними у межах монодисциплінарного дослідження (Bogle, Durrant, 2023).

Таблиця 4

Ключові комунікативні компетентності дослідника у міждисциплінарному середовищі

Комунікативна компетентність	Зміст (операційний опис)	Методологічне значення	Практичне значення для аспіранта	Значення для міждисциплінарної взаємодії
Академічний нетворкінг (Networking)	Участь у наукових конференціях, семінарах, професійних спілнотах	Забезпечує включення дослідника в наукові комунікативні мережі	Пошук співавторів, рецензентів, наукових партнерів	Формує міждисциплінарні зв'язки та сприяє обміну знаннями між галузями
Усна наукова комунікація (Oral Presentation)	Презентація результатів дослідження, публічний виступ (зокрема у форматі ЗМТ)	Сприяє структуризації та аргументації наукового знання	Ефективний захист ідей перед академічною та ширшою аудиторією	Полегшує трансляцію складних ідей представникам різних дисциплін
Документування дослідження (Documentation)	Систематичне ведення записів дослідницького процесу, фіксація даних і процедур	Забезпечує відтворюваність і прозорість наукового дослідження	Підвищує надійність результатів і спрощує підготовку публікацій	Сприяє узгодженню даних між дослідниками різних спеціальностей
Цифрова співпраця (Collaboration)	Використання хмарних сервісів і платформ (Teams, Slack тощо) для спільної роботи	Забезпечує оперативну координацію дослідницької діяльності	Швидкий обмін даними, ідеями та результатами в режимі реального часу	Полегшує інтеграцію різних підходів і синхронізацію роботи між дисциплінами
Академічне письмо	Підготовка наукових текстів відповідно до міжнародних стандартів	Формує чіткість і логічність викладу	Підвищує якість публікацій	Забезпечує зрозумілість тексту для представників різних галузей
Міждисциплінарна трансляція знань	Адаптація наукових ідей до різних дисциплінарних контекстів	Забезпечує інтерпретативну гнучкість	Дозволяє ефективно презентувати результати різним аудиторіям	Є ключовою умовою інтеграції знань

Одним із визначальних чинників ефективності інтегрованого курсу є вибір викладача для його реалізації. Доцільність залучення фахівця з досвідом наукової роботи в природничій сфері обґрунтовується тим, що саме в цій галузі загальнонауковий метод реалізується найбільш послідовно та формалізовано (Lederman, Nies, 1997). Переваги природничо-наукового бекграунду викладача проявляються насамперед у здатності забезпечити алгоритмічність мислення, що передбачає чітку послідовність дослідницьких процедур – від підготовки експерименту до статистичної верифікації результатів (Kates, 2001). Такий підхід сприяє підвищенню методологічної строгості гуманітарних досліджень, у яких нерідко домінують описові стратегії. Важливим є також акцент на візуалізації та наочності дослідницьких процесів: викладачі природничих дисциплін активно використовують моделювання та симуляційні інструменти, що дозволяє ефективніше пояснювати складні поняття, зокрема ймовірнісні залежності та кореляційні зв'язки (Creswell, 2018). Додатковою перевагою є досвід роботи з експериментальним обладнанням і великими масивами даних, що забезпечує швидше впровадження сучасних технологій обробки інформації та формує у здобувачів навички роботи з цифровими інструментами (Kates, 2001). Не менш значущим є фокус на принципі відтворюваності результатів, який є фундаментальним для природничих наук і водночас актуальним у контексті подолання кризи відтворюваності в сучасній науці (Klein, 2010). У цьому контексті роль викладача полягає не у трансляції знань конкретної дисципліни, а у виконанні функції медіатора та фасилітатора, який демонструє універсальні механізми функціонування наукового пізнання (Lederman, Nies, 1997). Такий педагог сприяє формуванню індивідуальної дослідницької траєкторії аспірантів, орієнтуючись на загальнонаукову логіку та принципи наукової діяльності.

Організаційний вимір наукової діяльності нерозривно пов'язаний із дотриманням принципів академічної етики. У міждисциплінарних дослідницьких групах це питання набуває особливої складності, оскільки норми академічної доброчесності можуть мати специфічні прояви залежно від дисциплінарного контексту. Так, у гуманітарних науках особливої актуальності набуває проблема некоректного запозичення ідей, тоді як у природничих – фальсифікації або фабрикації експериментальних даних (Lee, Kamler, 2008). У цьому зв'язку важливими компонентами підготовки дослідників є формування культури академічної доброчесності, що включає дотримання стандар-

тів цитування, уникнення конфлікту інтересів та забезпечення прозорості дослідницького процесу (Lee, Kamler, 2008). Не менш значущим є питання авторства, зокрема визначення внеску кожного учасника в умовах колективної міждисциплінарної роботи (Gauch, 2012). Особливу увагу слід приділяти також соціальній відповідальності науки, яка передбачає усвідомлення потенційних наслідків наукових відкриттів для суспільства та довкілля. Такий підхід сприяє формуванню у аспірантів розуміння науки не лише як інструменту пізнання, але і як соціальної практики, спрямованої на вирішення актуальних проблем сучасності (Budnyk, 2024).

Таким чином, дієвим педагогічним ресурсом для практичного вирішення окресленої проблеми слугують інтегровані навчальні курси, які слугують так званим «фундаментом» для сучасного молодого дослідника, оскільки вони виходять за межі однієї дисципліни (освітньої компоненти). По-перше, вони дозволяють аспірантам бачити наукову проблему комплексно, а не фрагментарно, що є важливим для вирішення складних глобальних завдань, в т.ч. дисертаційної роботи. По-друге, навчання на стику наук (приміром, нормативні курси «Інноваційні педагогічні технології у вищій освіті та професійна етика», «Організація наукової діяльності», «Філософія і методологія науки», що входять до програми підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника) привчає здобувачів адаптувати методи однієї галузі до об'єктів іншої, що стимулює нестандартне мислення (Budnyk, 2023). По-третє, здобувачі освіти вчаться використовувати синтез знань, системний аналіз і трансдисциплінарні підходи, які становлять основу дослідницької компетентності. Адже саме на «перетині» різних галузей наукового знання найчастіше виникають нові наукові ідеї. Крім того, як засвідчує досвід роботи авторів цієї статті, інтегровані курси готують аспіранта до роботи в динамічних наукових колабораціях, що надважливо у сучасних реаліях.

Узагальнюючи, варто зазначити, що усвідомлення етичного та соціального виміру наукової діяльності підвищує рівень професійної відповідальності дослідника, сприяє зростанню мотивації та дозволяє інтегрувати наукову діяльність у ширший суспільний контекст (Morgan, Winship, 2015).

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. У результаті проведеного аналізу встановлено, що трансформація сучасного наукового знання, зумовлена зростанням складності дослідницьких проблем і міждисциплінарним характером

наукових викликів, потребує системного переосмислення підходів до підготовки дослідників. Визначено, що інтеграція методологічного та організаційного компонентів наукової діяльності є необхідною умовою формування сучасних дослідницьких компетентностей.

Доведено, що попри наявність специфічних відмінностей між природничими, суспільними та гуманітарними науками, їх об'єднує спільна логіка наукового пізнання, яка проявляється у структурі дослідницького процесу, використанні експериментального підходу та орієнтації на обґрунтування результатів. Це створює підґрунтя для ефективної міждисциплінарної взаємодії та обґрунтовує доцільність спільної підготовки аспірантів різних спеціальностей.

Обґрунтовано, що поєднання методології та організації наукової діяльності в освітньому процесі дозволяє не лише забезпечити теоретичну підготовку здобувачів, але й сформувати практичні навички управління дослідницьким процесом, включаючи планування, ресурсне забезпечення, управління ризиками та наукову комунікацію. Встановлено, що розвиток таких компетентностей є критично важливим в умовах проектної організації науки та зростання ролі грантового фінансування.

Показано, що впровадження міждисциплінарного підходу сприяє подоланню когнітивної ізоляції, розвитку універсальної наукової мови, трансферу методів між дисциплінами та формуванню етичної рефлексії дослідника. Особливу роль у цьому процесі відіграє викладач як фасилітатор міждисциплінарної взаємодії, здатний забезпечити трансляцію загальнонаукових принципів та сприяти формуванню індивідуальних дослідницьких траєкторій.

Визначено, що цифровізація науки й використання математичних і інформаційних інструментів виступають ключовими чинниками конвергенції наукових дисциплін, формуючи єдине методологічне поле для дослідження складних систем. Це, у свою чергу, актуалізує необхідність включення цифрових компетентностей до структури підготовки аспірантів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у концептуалізації інтегративної моделі підготовки дослідників, яка поєднує методологічні, організаційні, комунікативні та етичні компоненти наукової діяльності в умовах міждисциплінарного середовища. *Практичне значення дослідження* – у можливості використання запропонованих підходів при розробленні освітніх програм підготовки докторів філософії, удосконаленні навчальних курсів та організації міждисциплінарних дослідницьких проектів.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною верифікацією ефективності запропонованої моделі підготовки, а також з розробленням інструментарію оцінювання сформованості міждисциплінарних компетентностей дослідників у різних галузях знання.

Список бібліографічних посилань References

- Зязюн, 2008 – Зязюн, І.А. (2008). Філософія педагогічної дії: монографія. Київ–Черкаси: Видавництво ЧНУ. 605 с.
- Козаченко, 2021 – Козаченко, Н. (2021). Критичне мислення: філософія та педагогіка. *Актуальні проблеми духовності* [Кривий Пір], 22: 251–271 [in Ukr.].
- Лодатко, 2022 – Лодатко, Є.О. (2022). Педагогічне моделювання: монографія. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 206 с. [in Ukr.].
- Babbie, 2020 – Babbie, E. (2020). The practice of social research (15th ed.). Cengage Learning. 592 p.
- Barry et al., 2008 – Barry, A., Born, G., Weszkalnys, G. (2008). Logics of interdisciplinarity. *Economy and Society*, 37(1): 20–49. Doi: <https://doi.org/10.1080/03085140701760841>
- Barth et al., 2007 – Barth, M., Godemann, J., Rieckmann, M., & Stoltenberg, U. (2007). Developing key competencies for sustainable development in higher education. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 8(4): 416–430. Doi: <https://doi.org/10.1108/14676370710823582>
- Bhaskar, 2008 – Bhaskar, R. (2008). A realist theory of science (2nd ed.). Routledge. 310 p.
- Bogle, Durrant, 2023 – Bogle, D., Durrant, A. (2023). Supporting the professional and career development of doctoral students. *Encyclopedia*, 4(1): 24–39. Doi: <https://doi.org/10.3390/encyclopedia4010003>
- Bourne et al., 2012 – Bourne, P.E., Clark, T.W., Gerstein, M.B., Shotton, D., Bourne, P.E., & Berleant, D. (2012). Ten simple rules for getting grants. *PLoS Computational Biology*, 8(11): Article e1002713. Doi: <https://doi.org/10.1371/journal.pcbi.1002713>
- Budnyk, 2023 – Budnyk, O. (2023). (Un) Critical Pedagogy: Current Priorities and Prospects of Development. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 10(1): 7–15. Doi: <https://doi.org/10.15330/jpnu.10.1.7-23>
- Budnyk, 2024 – Budnyk, O. (2024). In Search of New Concepts. The Challenges of the Modern Humanities in the Pedagogical Focus (On Lech Witkowski's Philosophical Works). *Phainomena: Journal of Phenomenology and Hermeneutics*, 33(128–129): 225–251. Doi: <https://doi.org/10.32022/PHI33.2024.128-129.10>
- Creswell, Creswell, 2018 – Creswell, J.W., Creswell, J.D. (2018). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (5th ed.). SAGE. 304 p.
- Flyvbjerg, 2001 – Flyvbjerg, B. (2001). Making social science matter: Why social inquiry fails and how it can succeed again. Cambridge University Press. 204 p.
- Frodeman, 2017 – Frodeman, R. (Ed.). (2017). The Oxford handbook of interdisciplinarity (2nd ed.). Oxford University Press. 622 p.
- Gauch, 2012 – Gauch, H.G. (2012). Scientific method in practice. Cambridge University Press. 430 p.
- Georgopoulou et al., 2025 – Georgopoulou, M.S., Malli, A., Batsila, M. (2025). Approaches to Digital Humanities Pedagogy: A systematic literature review. *Digital Scholarship in the Humanities*, 40(1): 121–145. Doi: <https://doi.org/10.1093/llc/fqae014>
- Gerring, 2012 – Gerring, J. (2012). Social science methodology: A unified framework (2nd ed.). Cambridge University Press. 518 p.
- Lee, Kamler, 2008 – Lee, A., & Kamler, B. (2008). Bringing pedagogy to doctoral publishing. *Teaching in Higher*

- Education*, 13(5): 511–523. Doi: <https://doi.org/10.1080/13562510802334723>
- Lederman, Niess, 1997 – Lederman, N.G., & Niess, M.L. (1997). Why teach science with an interdisciplinary approach? *School Science and Mathematics*, 97(2): 57–63. Doi: <https://doi.org/10.1111/j.1949-8594.1997.tb17323.x>
- Little, 1991 – Little, D. (1991). Varieties of social explanation: An introduction to the philosophy of social science. Westview Press. 258 p.
- Kates et al., 2001 – Kates, R.W., Clark, W.C., Corell, R., Hall, J.M., Jaeger, C.C., Lowe, I., McCarthy, J.J., Schellnhuber, H.J., Bolin, B., Dickson, N.M., Faucheux, S., Gallopin, G.C., Grüber, A., Huntley, B., Jäger, J., Jodha, N.S., Kasperson, R.E., Mabogunje, A., Matson, P., Mooney, H., Moore, B., O'Riordan, T., Svedin, U. (2001). Sustainability science. *Science*, 292(5517): 641–642. Doi: <https://doi.org/10.1126/science.1059386>
- Klein, 2010 – Klein, J.T. (2010). Creating interdisciplinary campus cultures: A model for strength and sustainability. Jossey-Bass. 208 p.
- Kuhn, 2012 – Kuhn, T.S. (2012). The structure of scientific revolutions (4th ed.). University of Chicago Press. Doi: <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226458144.001.0001>
- Mitchell, 2003 – Mitchell, S.D. (2003). Biological complexity and integrative pluralism. Cambridge University Press. 244 p.
- Morgan, Winship, 2015 – Morgan, S.L., & Winship, C. (2015). Counterfactuals and causal inference (2nd ed.). Cambridge University Press. 502 p.
- Consensus Study Report, 2018 – The Integration of the Humanities and Arts with Sciences, Engineering, and Medicine in Higher Education: Branches from the Same Tree. Consensus Study Report, 2018. National Academies Press. 282 p. Doi: <https://doi.org/10.17226/24988>
- Newman, Cedillo, 2024 – Newman, J., & Cedillo, E. (2024). Promoting interdisciplinary research collaboration: A systematic review. *Teaching in Higher Education*, 29(2): 1–18. Doi: <https://doi.org/10.1080/13562517.2022.2105470>
- Neurath, 1971 – Neurath, O. (1971). Unified science as encyclopedic integration. In *Foundation of the Unity of Science. Toward an International Encyclopedia of United Science*. Vol I, Nos. 1–10. By Neurath, O., Carnap, R., Morris, Ch. The University of Chicago Press. (pp. 1–76).
- Porter, 1995 – Porter, T.M. (1995). Trust in numbers: The pursuit of objectivity in science and public life. Princeton University Press. 325 p.
- Repko et al., 2020 – Repko, A.F., Szostak, R., Buchberger, M. (2020). Interdisciplinary research: Process and theory (3rd ed.). SAGE. 464 p.
- Rosenberg, 2016 – Rosenberg, A. (2016). Philosophy of social science (5th ed.). Routledge. 360 p.
- Sayer, 2010 – Sayer, A. (2010). Method in social science: A realist approach (2nd ed.). Routledge. 336 p.
- Shadish et al., 2002 – Shadish, W.R., Cook, T.D., & Campbell, D.T. (2002). Experimental and quasi-experimental designs for generalized causal inference. Houghton Mifflin. 656 p.
- Smelser, Baltes, 2001 – Smelser, N.J., Baltes, P.B. (Eds.). (2001). International encyclopedia of the social & behavioral sciences. Elsevier. 17500 p.
- Stoltzfus, 2016 – Stoltzfus, J.R. (2016). Teaching the scientific method in the social sciences. *Journal of Effective Teaching*, 16(1): 89–102.
- Toulmin, 2001 – Toulmin, S. (2001). Return to reason. Harvard University Press. 256 p.
- Unger et al., 2022 – Unger, S., Schmidt, N., Drews, J., Klein, T. (2022). Benefits and detriments of interdisciplinarity on early career scientists' performance. *PLoS ONE*, 17(6): Article e0269991. Doi: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0269991>
- Wallerstein, 2004 – Wallerstein, I. (2004). Uncertainties Of Knowledge (Politics History & Social Chan). Temple University Press. 244 p.
- Witkowski, 2024 – Witkowski, L. (2024). Whitehead: Naddania i (w)zrosty dla humanistyki i edukacji. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek. 496 s. [in Pol.].
- Whitehead, 1929 – Whitehead, A.N. (1929) *The Aims of Education and Other Essays*. Free Press, paperback Edition, 1967. 165 p.

HASIUK Myroslava

PhD in Psychology, Associate Professor, Head of the Department of Clinical and Rehabilitation Psychology,
Vasyl Stefanyk Carpathian National University

BUDNYK Olena

Doctor Sciences of Pedagogy (PhD, EdD), Full Professor,
Professor at the Department of Primary Education and Educational Innovation,
Director of the Center for Innovative Educational Technologies “CNU EcoSystem”,
Vasyl Stefanyk Carpathian National University

HASYUK Ivan

Doctor Sciences of Physical and Mathematical (PhD, EdD), Full Professor,
Dean of the Faculty of Physics and Technology,
Vasyl Stefanyk Carpathian National University

TRANSFORMATION OF PHD STUDENTS' METHODOLOGICAL CULTURE IN AN INTERDISCIPLINARY EDUCATIONAL PARADIGM

Summary. This article presents a comprehensive analysis of the strategic integration of methodology and the organization of research activities within the framework of interdisciplinary postgraduate training. The relevance of the transformation of educational approaches in the context of the increasing complexity of modern scientific research and global challenges is substantiated.

The essence of combining methodological and organizational components as a holistic model for training researchers is revealed. It is shown that interdisciplinarity acts as a key condition for the formation of universal research competencies of education applicants, in particular their critical thinking, cognitive flexibility, and the ability to integrate heterogeneous knowledge and methods.

The philosophical foundations of the unity of science, the features of methodological approaches in the natural,

social, and humanitarian disciplines, as well as their convergence in the modern scientific space are analyzed. The scientific novelty lies in the conceptualization of an integrative model for training researchers, which combines methodological, organizational, communicative, and ethical components into a single system. Particular attention is paid to the role of the experimental method, digital technologies, and mathematical tools as a universal language of science.

The importance of organizational aspects of research activity is determined, including project management, resource management, risks, and scientific communication in a modern university. It has been established that integrated courses are a strategic tool for transforming a 'narrowly specialized' professional into a versatile researcher capable of working professionally in the context of contemporary scientific convergence. It has been

demonstrated that, in the training of specialists at the third (educational and scientific) level of higher education, integrated courses enable them to form a holistic worldview, develop cognitive flexibility, master universal tools and transdisciplinary research approaches, foster innovation, and critically analyze diverse information. The role of the lecturer as a facilitator of interdisciplinary interaction and a bearer of general scientific logic is emphasized. Particular emphasis is placed on the

importance of academic integrity and social responsibility in science during the professional training of PhD students.

Keywords: *interdisciplinarity; research methodology; organization of scientific activity; PhD training; research competencies; knowledge integration; scientific method; scientific communication; academic integrity; research project management.*

*Одержано редакцією 01.04.2026
Прийнято до публікації 14.04.2026*

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2026-2-15-21>

 <https://orcid.org/0000-0003-4693-678X>

КАЙДАЛОВА Лідія

докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри інноваційної педагогіки, освітніх трансформацій і лідерства,
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

 lkaidalova1961@gmail.com

УДК 378.12.005.32(045)

СТВОРЕННЯ І ПРОСУВАННЯ ОСОБИСТОГО БРЕНДУ ВИКЛАДАЧА ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто питання створення та просування особистого бренду викладача закладу вищої освіти як важливої передумови його успішної професійної діяльності та кар'єрного зростання в умовах цифровізації освіти та конкуренції на ринку освітніх послуг. Проаналізовано наукові підходи до трактування поняття «особистий бренд», «персональний бренд», їх взаємозв'язок у професійній діяльності.

Окреслено необхідність створення і просування особистого бренду викладача у наукометричних базах, професійних спільнотах та соціальних мережах.

Обґрунтовано, що основними критеріями ефективності особистого бренду викладача є індекс цитованості, впізнаваність; участь у грантах і проєктах, експертних групах, редакційних колегіях; активність у соціальних мережах, професійних спільнотах тощо.

Розглянуто основні концепції (цільові, психологічні, трендові тощо) створення особистого бренду викладача та наголошено на необхідності його створення та просування у наукометричних базах Scopus, Web of Science, Google Scholar, Index Copernicus та ін.

Акцентовано увагу на важливості формування професійної ідентичності науковця у соціальних мережах Фейсбук, Інстаграм, LinkedIn, Ютуб.

Наведено приклади створення і просування особистого бренду молодого науковця з досвіду викладання дисципліни «Іміджелогія для педагогічних, науково-педагогічних працівників» здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності А1 Освітні науки, освітньо-наукової програми А1 «Освітні, педагогічні науки» в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна.

Наукова новизна дослідження полягає в узагальненні теоретичних підходів до розуміння особистого бренду викладача закладу вищої освіти в умовах цифровізації освітнього простору, визначенні основних критеріїв ефективності особистого бренду викладача та

обґрунтовані ролі наукометричних баз даних, цифрових платформ і соціальних мереж у його створенні та просуванні.

Обґрунтовано, що цілеспрямоване створення і просування особистого бренду викладача сприяє підвищенню конкурентноспроможності, професійної самореалізації, авторитету серед колег і здобувачів, а також позитивно впливає на його імідж та репутаційний імідж закладу освіти.

Ключові слова: *бренд; особистий бренд; викладач; професійна діяльність; цифрові профілі; наукометричні бази; професійні спільноти; соціальні мережі.*

Постановка проблеми. *Особистий бренд викладача в умовах трансформації, цифровізації та конкуренції між закладами вищої освіти стає інструментом професійної самореалізації та формування позитивного іміджу як викладача, так і закладу вищої освіти. Питання системного створення та просування особистого бренду викладача залишається малодослідженим і потребує теоретичного аналізу та практичного втілення. Тому, проблема створення і просування особистого бренду викладача закладу вищої освіти є актуальною.*

Метою статті є дослідження інструментів створення та просування особистого бренду викладача закладу вищої освіти, формування підходів до його розвитку в наукометричних базах і соціальних мережах з метою популяризації наукових результатів, педагогічного досвіду та розширення професійних комунікацій. Для досягнення мети використано **методи** теоретичного аналізу наукових праць з досліджуваної проблеми, вивчення досвіду побудови та просування особистого бренду освітян, методи аналізу, порівняння та узагальнення.